

Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti

Zavod za znanstvenoistraživački i umjetnički rad u Bjelovaru
Gradski muzej Bjelovar

15
HAZU
1861 – 2011

Zavod za znanstveni rad u Varaždinu

U povodu obilježavanja 150. obljetnice utemeljenja
Hrvatske akademije

IZLOŽBENA DJELATNOST – USPJEŠNA POVEZNICA HAZU I GRADSKOG MUZEJA BJELOVAR

Utemeljenjem Zavoda za znanstvenoistraživački i umjetnički rad HAZU u Bjelovaru počinje učestalija i plodonosnija suradnja između Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti i Gradskog muzeja Bjelovar, koja je s vremenom nastavljena sve intenzivnije i sadržajnije (primjerice, sudjelovanjem stručnih djelatnika muzeja na znanstvenim skupovima u organizaciji bjelovarskog Zavoda HAZU - 250. obljetnica Bjelovara: izgradnja i razvoj 1756. - 2006. u prosincu 2006., te Bjelovarsko-bilogorska županija: prošlost i sadašnjost u listopadu 2007. godine).

Ova suradnja nastavljena je 2008. godine dokumentarnom izložbom „Hrvatska akademija znanosti i umjetnost kroz fotografije“, koja je bila održana u povodu 145. obljetnice ove naše najstarije znanstvene ustanove u Maloj galeriji bjelovarskog muzeja od 10. do 23. siječnja. Pismo zahvale koje je u ime HAZU 24. siječnja 2008. nakon izložbe uputio njezin tajnik prof. dr. sc. Slobodan Kaštela završava slijedećim riječima: „Srdačno zahvaljujemo što je Gradski muzej Bjelovar prihvatio i omogućio održavanje izložbe te na taj način potpomogao promicanje kulture i znanstvene baštine o kojoj skrbi Hrvatska akademija. Vjerujemo da će se naša suradnja i dalje uspješno nastaviti“. Doista se nastavila, jer su već krajem iste godine, od 18. studenoga do 20. prosinca, u Hrvatskom muzeju arhitekture HAZU Zagrepčani imali priliku razgledati moju izložbu „Secesija u Bjelovaru“ u organizaciji Gradskog muzeja Bjelovar i spomenutog muzeja HAZU.

Prošle, 2011. godine ova je suradnja nastavljena zajedničkom dokumentarnom izložbom bjelovarskog Zavoda HAZU i Povijesnog odjela GMB (tj. njezinih autora, kustosa B. Gerića, T. Matića i Z. Abramovića) pod nazivom „Veliki župani bjelovarski 1872.-1924. / 1941. – 1945.“ i to u povodu dva važna događaja: 150. obljetnice HAZU i Dana Bjelovarsko-bilogorske županije. Ova je izložba bila postavljena u galeriji „Nasta Rojc“ Gradskog muzeja od 7. lipnja do 8. srpnja 2011.

I napokon, najnovijom izložbom „Djelovanje Zavoda za znanstveni rad Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti u Varaždinu 1983.-2011.“, HAZU po treći put gostuje u galerijskim prostorima Gradskog muzeja Bjelovar, ovaj puta opet u Maloj galeriji, što na stanovit način potvrđuje i – usudujem se ustvrditi – potkrepljuje moju temu koju sam pripremao (ali je nisam uspio dovršiti zbog brojnih drugih obveza) za međunarodni Znanstveni skup u povodu 800

godina slobodnog kraljevskog grada Varaždina, a koju sam naslovio „Varaždin i Bjelovar – sudbinska povezanost dva grada“. Organiziranje ove varaždinske izložbe u Bjelovaru (od 1874. godine također slobodnom i kraljevskom gradu) možda na određeni način dodatno potvrđuje konstataciju iz ovog naslova!

Mladen Medar

dipl. arheolog i povjesničar umjetnosti, ravnatelj Gradskog muzeja Bjelovar

KONTINUIRANA SURADNJA - ZALOG ZA BUDUĆNOST

Izložba „Djelovanje Zavoda za znanstveni rad Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti u Varaždinu 1983.-2011.“ koju s osobitim uvažavanjem postavljamo u Gradskom muzeju Bjelovar omogućuje posjetiteljima uvid u ostvarene rezultate u znanstveno-istraživačkom radu jedne od Akademijinih jedinica. Bez tih rezultata znanstveni prostor Varaždinske županije, ali i hrvatski, bili bi znatno skromniji.

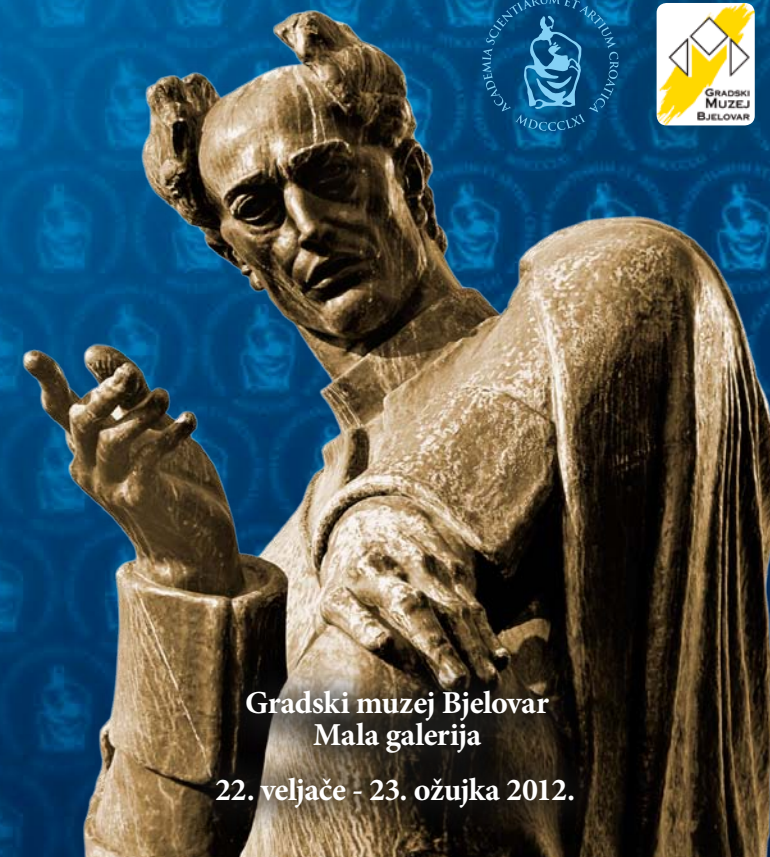
Postavljanje izložbe u Bjelovaru nije početak suradnje sa Zavodom za znanstveni rad u Varaždinu, već jedna od aktivnosti na putu dosadašnje plodne suradnje. Naime, i prije nego što je Zavod u Bjelovaru utemeljen, posjećivali smo Zavod u Varaždinu i stjecali iskustva koja su nam pomogla u stvaranju Zavoda i radu. Kada je Predsjedništvo Akademije 29. prosinca 2003. odlučilo utemeljiti Zavod u Bjelovaru uz punu podršku Grada Bjelovara i Bjelovarsko-bilogorske županije, prvu smo čestitku dobili upravo iz Varaždina., a u njoj je pisalo: *Raduje nas osnivanje Zavoda Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti u Bjelovaru. On je rezultat vašeg htijenja, želje i rada. Čestitamo. Vjerujemo u uspješnu suradnju. Primite čestitke za božićne blagdane i novu 2004. godinu. S poštovanjem mr. sc. Eduard Vargović i mr. sc. Ivan Grabar.*

Suradnja se, na obostrano zadovoljstvo, nastavila. Pružena nam je podrška u održavanju znanstveno-stručnih skupova i stvaranju nakladničke djelatnosti. Zavodi redovito razmjenjuju objavljena djela.

Izložbu o radu Zavoda za znanstveni rad u Varaždinu ispravno je razumjeti kao nastavak kontinuirane suradnje koja traje, u različitim oblicima, više od 15 godina. Ujedno je i zalag za budućnost.

prof. dr. sc. **Vladimir Strugar**
upravitelj Zavoda HAZU u Bjelovaru

DJELOVANJE ZAVODA ZA ZNANSTVENI RAD HRVATSKE AKADEMIJE ZNANOSTI I UMJETNOSTI U VARAŽDINU 1983. - 2011.

Gradski muzej Bjelovar
Mala galerija

22. veljače - 23. ožujka 2012.

150 GODINA HRVATSKE AKADEMIJE ZNANOSTI I UMJETNOSTI 1861. - 2011.

Neposrednu akciju za osnivanje Akademije u Zagrebu započeo je 1860. Đakovačko - srijemski biskup Josip Juraj Strossmayer koji je banu Josipu Šokčeviću predao zakladni list na 50.000 forinti uz pismo u kojem želi da bi se u Akademiji "imali stjecati svi bolji umovi (...) da viečaju kojim bi se načinom imala najpreče stvoriti jedna narodna knjiga na slavjanskom jugu, i kako bi imala uzeti u svoje okrilje sve struke čovječje znanosti".

Pitanje osnivanja Akademije, biskup Strossmayer službeno je pokrenuo na sjednici Hrvatskoga sabora 29. travnja 1861. godine. Sabor je na njegov prijedlog istoga dana izabrao odbor koji će izraditi statut Akademije, s jasnim određenjem njezine svrhe i ustroja. No, zbog posebnih interesa bečkih političkih čimbenika, car i kralj Franjo Josip I. tek je 4. ožujka 1866., odobrio prilično izmijenjena pravila o Jugoslavenskoj akademiji znanosti i umjetnosti. Nakon potvrde pravila, Sabor je izabrao prvih 16 Akademijinih članova, pa je njihovim izborom Akademija bila i stvarno i pravno konstituirana. Biskup Strossmayer izabran je za pokrovitelja, a istaknuti hrvatski povjesničar dr. Franjo Rački za predsjednika Akademije.

Nakon uspostave samostalne i demokratske Republike Hrvatske, Hrvatski sabor je 26. lipnja 1991. na prijedlog Akademije donio novi zakon o HAZU kao najvišoj znanstvenoj i umjetničkoj ustanovi u Republici Hrvatskoj, čime je zakonski potvrđena činjenica njezina cjelokupnoga dotadašnjega djelovanja.

Danas Hrvatska akademija djeluje u skladu s novim Statutom koji je 1996. potvrdio Hrvatski sabor. Organizacijski Akademija djeluje u devet Razreda, sedam Zavoda u Zagrebu, 10 Zavoda izvan Zagreba, dva istraživačka Centra, tri Kabineta i jedan Arhiv za likovne umjetnosti te pet Muzejsko – galerijskih jedinica. Zatim su tu i Arboretum Trsteno, Arhiv te Knjižnica. Uz spomenute jedinice kroz koji Hrvatska

Palača
Hrvatske
akademije

akademija djeluje u cijeloj Hrvatskoj, pridodajemo i 15 Znanstvenih vijeća. U Akademiji djeluju i Hrvatska kristalografska zajednica, Hrvatsko povjerenstvo za geodeziju i geofiziku, Međunarodni komitet za istraživanje boksita, aluminijskih hidroksida i aluminija (ICSOBA). Sve to uz razvijene stručne službe omogućuje Hrvatskoj akademiji znanosti i umjetnosti da ispuni svoje zadatke, koji su utvrđeni u članku 3. Zakona o HAZU, i to kako slijedi.

1. Akademija potiče i organizira znanstveni rad i zalaže se za primjenu postignutih rezultata, razvija umjetničku i kulturnu djelatnost i brine o hrvatskoj kulturnoj baštini i njezinoj afirmaciji u svijetu;
2. objavljuje rezultate znanstvenih istraživanja i umjetničkog stvaralaštva;
3. daje prijedloge i mišljenja za unapređivanje znanosti i umjetnosti na područjima koja su od osobite važnosti za Republiku Hrvatsku.

U velikoj nakladničkoj djelatnosti spominjemo radi ilustracije tek neka izdanja tiskana u njezinoj 150 godina dugoj povijesti. Među brojnim serijama izdanja Akademije navodimo samo neke najvažnije: Građa za povijest književnosti hrvatske (objavljena 34 sveska); Diplomatički zbornik Kraljevine Hrvatske, Dalmacije i Slavonije (objavljeno 19 svezaka); Noviji pisci hrvatski (12 svezaka); Hrvatski latinisti (11 svezaka); Građa za gospodarsku povijest Hrvatske (21 svezak); opsežne monografije koje se odnose na hrvatsku povijest, hrvatski jezik i hrvatsku zemlju objavljene su u seriji Djela (80 svezaka); Prirodoslovna istraživanja (107 svezaka); Pomorsko pravo (6 svezaka); Građa za pomorsku povijest Dubrovnika (6 svezaka); Problemi sjevernog Jadrana (6 svezaka), kapitalna edicija Hrvatska i Europa itd.

U godini velike obljetnice upravo ti zadaci dolaze do punog izražaja, i na tragu su velikih ideja utemeljitelja Akademije Josipa Jurja Strossmayera, a na dobrobit svih nas i ugleda Hrvatske akademije koje ona ima u krugu europske i svjetske znanosti, kulture i umjetnosti.

zamjenik voditelja Zavoda
prof. dr. sc. **Slobodan Kaštela**

Nakladnik: Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, Zavod za znanstveni rad u Varaždinu
Za nakladnika: akademik Pavao Rudan
Glavni urednik: prof. dr. sc. Slobodan Kaštela
Urednik: dr. sc. Vladimir Huzjan
Fotografije: Andrej Švoger, Dokumentacija Zavoda za znanstveni rad Hrvatske akademije u Varaždinu
Lektura i korektura: Ljiljana Biškup, mr. sc. Eduard Vargović, dr. sc. Vladimir Huzjan
Grafičko oblikovanje: TIVA Tiskara d.o.o.
Tisak: TIVA Tiskara d.o.o.
Naklada: 200 komada
Kontakti: Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti Zavod za znanstveni rad u Varaždinu, Vladimira Nazora 14, 42 000 Varaždin, tel./ fax: +385 (0)42 214 503 e-mail: varazdin@hazu.hr

ZAVOD ZA ZNANSTVENI RAD HRVATSKE AKADEMIJE ZNANOSTI I UMJETNOSTI U VARAŽDINU

Zavod za znanstveni rad Hrvatske akademije u Varaždinu osnovan 1983. godine svojim djelovanjem "potiče, usklađuje i objavljuje radove znanstvenih istraživanja" i organizira svoju djelatnost na području sjeverozapadne Hrvatske.

U svojem djelovanju Zavod je naročitu pažnju posvetio organizaciji znanstvenih skupova, savjetovanja i nakladništva. U tom smislu akad. Milan Moguš piše: "Danas upućujemo svoje čestitke postojanju i postojanosti grada Varaždina zbog svega onoga što je značio i znači u nacionalnome, gospodarskome, kulturnome i vjerskome životu svojih građana (...) U takvom je gradu bilo moguće osnivati jezgre svekolikog društvenog djelovanja. Zato kao *primus inter pares Academiae stientiarum et artium Croatica* čestitam našem Zavodu za znanstveni rad što je, kao jedan od svojih projekata, organizirao proučavanje tako širokog raspona djelovanja vezanog za Varaždin i ostvario, zajedno s Gradom Varaždinom i Varaždinskom županijom, tiskanje spomenutog impozantnoga zbornika" (znanstveni skup: 800 godina slobodnog kraljevskog grada Varaždina, 2009.)

Zavod je u svojoj suradnji s mnogim znanstvenim, kulturnim i obrazovnim institucijama i to na širem području sjeverozapadne Hrvatske u potpunosti ispunio svoje zadatke koje je zapisao u svojim programskim zadacima utemeljitelj Zavoda i njegov prvi voditelj akad. Andre Mohorović (1983.), organiziravši 124 znanstvenih i stručnih skupova, predstavljanja knjiga i ostalih aktivnosti.

Zahvaljujući bogatoj biblioteci i ostaloj dokumentaciji, Zavod djeluje na svim područjima ljudskog rada: povijesti, arheologiji, glazbi, književnosti, povijesti umjetnosti, gospodarstvu, medicini, kulturi, obrazovanju itd.

Držeći se u svojem djelovanju pravila da samo zapisano ostaje, Zavod je od svog osnutka posebnu pažnju posvetio nakladničkoj djelatnosti, te je u gotovo trideset godina svojeg postojanja tiskao više od 40 knjiga s preko 11.000 stranica. Sa svojim brojnim suradnicima (više od 400) uspio je pokazati iznimnu povijesnu baštinu, ali i sadašnjost varaždinskog kraja.

U tom razdoblju voditelji Zavoda su bili akad. Andre Mohorović (do 2002.), a od 2003. do kraja 2011. akad. Miroslav Šicel, dok su upravitelji bili prof. emeritus Franjo Ruža, mr. sc. Ivan Grabar i od 1994. mr. sc. Eduard Vargović.

Zavod u Varaždinu svojim je brojnim i kvalitetnim aktivnostima i rezultatima stekao veliki ugled na prostoru sjeverozapadne Hrvatske. Dokaz tome je novi desetgodišnji ugovor o suradnji Hrvatske akademije, Grada Varaždina i Varaždinske županije. Za svoj ukupni rad Zavod je

Unutrašnjost palače Hrvatske akademije

2008. godine u povodu 25 godina uspješnog djelovanja, nagrađen Plaketom Grada Varaždina.

Izložba povodom velike obljetnice naše Akademije zorno će, ali argumentirano pokazati javnosti bogatstvo djelovanja našeg Zavoda od njegovog osnutka 1983. godine do danas.

upravitelj Zavoda, mr. sc. **Eduard Vargović**

ZAŠTO SE PREDSTAVLJAMO U BJELOVARU?

U svojoj gotovo tridesetogodišnjoj tradiciji djelovanja, Zavod za znanstveni rad Hrvatske akademije u Varaždinu ostvario je izuzetne znanstveno – kulturne projekte koji su po svojem obujmu snažno povezali prostor sjeverozapadne Hrvatske i dodatno ga oplemenili.

Ova izložba pokazat će posjetiteljima što je sve varaždinski Zavod do sada učinio, što planira te tko su ljudi koji u njemu rade i koji ga vode. Na gotovo trometarskom plakatu detaljno se mogu vidjeti ostvareni i planirani projekti Zavoda, a na manjem su prikazani dosadašnji i sadašnji voditelji, upravitelji i djelatnici Zavoda te članovi Znanstvenog vijeća. Poseban dio izložbe posvećen je knjigama koji je izdao varaždinski Zavod, a kojih ima više od 40 s tekstovima objavljenim na više od 11.000 stranica. Uz dobivena priznanja, koja će se također predstaviti bjelovarskoj javnosti, poseban dio izložbe su medalje Zvonka Pintara i filatelija Josipa Jelenečkog s likovima akademika, a obojica su članovi Varaždinskog kluba kolekcionara s kojima varaždinski Zavod duže surađuje.

Ako pođemo od toga da je Hrvatska akademija lani proslavila 150 godina postojanja, možemo reći kako je do danas mladi bjelovarski Zavod već ostvario izuzetne rezultate. U tom smislu, neka suradnja Varaždina i Bjelovara ne ostane na vezi dvaju Zavoda, već neka Zavodi budu poticaj drugim ustanovama za čvršćim povezivanjem ovih dvaju županijskih središta.

autor izložbe, dr. sc. **Vladimir Huzjan**